COLLEGEVOORSTEL

Gemeente Soest

Steller advies:
Marleen Knol

Afdeling en team:
Ruimte, Ruimtelijke ontwikkeling

Zaaknummer:
107260

Portefeuillehouder:
Aukje Treep-van Hoeckel

Datum:
14 september 2021

Onderwerp:
Vaststellen Ontwikkelbeeld regio Amersfoort 2030-2040: Regio Amersfoort Centraal!

Openbaar
Is geheimhouding aan de orde?
Nee

Afgestemd met:

Advies
Het bijgevoegde raadsvoorstel met bijlagen en met de volgende besluitpunten ter vaststelling voorleggen aan de raad:

1. Het Ontwikkelbeeld 2030-2040 Regio Amersfoort (pijlers, strategie en agendering uitwerking) vast te stellen als basis voor de verdere samenwerking met de partners (rijk, regio's en provincies) op het gebied van verstedelijking, economie, bereikbaarheid, groen en leefbaarheid.
2. Het Ontwikkelbeeld 2030-2040 Regio Amersfoort door te vertalen in het eigen lokale omgevingsbeleid.
3. Het college te verzoeken de uitvoeringsagenda van het Ontwikkelbeeld met partners op te pakken en daarbij aandacht te besteden aan prioritering, integraliteit, planning, financiële dekking en inhoud, en de raad hierover te informeren en waar nodig in het najaar 2022 aanvullende voorstellen voor te leggen.

Aanleiding

Regio Amersfoort en Provincie Utrecht hebben samen het initiatief genomen om een verstedelijkingsstrategie te ontwikkelen voor de periode 2030-2040 om de groei van Regio Amersfoort voor wonen, werken, bereikbaarheid en landschap in goede banen te leiden. De integrale verstedelijkingsstrategie is het vervolg op de Regionale Ruimtelijke Visie en heeft ook tot doel om de positionering van Regio Amersfoort in nationale context duidelijk te maken. De strategie loopt parallel aan en is afgestemd met de verstedelijkingsstrategie Groene Metropool (Arnhem-Nijmegen-Foodvalley) en hangt nauw samen met Metropoolregio's Utrecht en Amsterdam.

Tot circa 2030 is er (volgens de nu bekende prognoses) in grote lijnen voldoende (theoretische) ruimte en plancapaciteit om in de woonbehoefte te voorzien. Al zal de daadwerkelijke ontwikkeling daarvan wel forse inspanningen vergen in de uitvoering van de Woondeal. Ook de druk op de beschikbare werklocaties is groot. Door functiewijziging en transformatie, en de mogelijkheden tot intensivering is het de vraag of de ruimte voor de uitbreidingsvraag (van werklocaties) voldoende is tot 2030. Voor de ontwikkeling na 2030 moeten voor alle thema's nog keuzes worden gemaakt. Daarvoor is het nodig een visie en strategie op te stellen: het Ontwikkelbeeld 2030-2040 Regio Amersfoort.

Beoogd resultaat

Het Ontwikkelbeeld regio Amersfoort 2030-2040 levert een perspectief op voor de verdere ruimtelijke ontwikkeling van de Amersfoortse regio op het gebied van wonen, werken, bereikbaarheid, leefbaarheid en landschap tot 2040, mede in relatie tot de positie van Regio Amersfoort in nationale context.

Veel ontwikkelingen zijn al in gang gezet voor de periode tot 2030 en vinden hun uitwerking in regionaal programmeren wonen en werken, de woondeal en de lokale omgevingsvisies. Met het Ontwikkelbeeld wordt beoogd de koers voor de periode na 2030 nader te bepalen, hetgeen ook kan leiden tot bijstelling van keuzes in de periode tot 2030 (no-regret maatregelen met het oog op lange termijn ontwikkelingen). Dit vindt zijn plek in de samen te prioriteren uitvoeringsagenda. Parallel en complementair aan deze uitvoeringsagenda komt dit tot uitdrukking met de invulling van de omgevingsvisies van de regiogemeenten. Met het Ontwikkelbeeld gaan regiogemeenten en provincie hun samenwerking verder intensiveren en via uitvoeringsprogramma's samen aan de slag.

Uiteindelijk is dit Ontwikkelbeeld ook een gezamenlijke richting die zorgt voor een eenduidig geluid uit de regio Amersfoort voor de koers op hoofdlijnen ten aanzien van toekomstige groei, zodat we gehoord worden door het Rijk en op die manier meer kansen kunnen krijgen en pakken voor de gehele regio. Met deze gezamenlijke richting staan we op de agenda van het Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (BO MIRT).

Argumenten

1.1 *Met het Ontwikkelbeeld wordt de basis gelegd en worden duurzame keuzes gemaakt*

Bij de start van het proces zijn twee doelen geformuleerd, namelijk een gezamenlijke visie op de regionale ruimtelijke ontwikkeling en de externe positionering van de regio. Met vaststelling van het Ontwikkelbeeld leggen we de basis voor beide neer.

Parallel aan de totstandkoming van het Ontwikkelbeeld is gewerkt aan de Regionale Energie Strategie (RES 1.0) in RES Regio Amersfoort en RES Foodvalley (de uitkomsten van beide RES'sen zijn geïntegreerd in het Ontwikkelbeeld).

Beide processen dragen bij aan een gezonde en duurzame groei van Regio Amersfoort door richtinggevende keuzes te maken voor het duurzaam en zoveel mogelijk binnenstedelijk ontwikkelen van nieuwe woon/werklocaties in 2030-2040, bereikbaarheid (openbaar vervoer en fiets), meegroeien van groen en inpassing van duurzame opwek van energie.

1.2 *Het Ontwikkelbeeld kan alleen samen worden uitgevoerd*

We willen een aantrekkelijke leefomgeving creëren door de randvoorwaarden te stellen voor het faciliteren van de groei voor wonen en werken. Daarbij hoort het maken van integrale keuzes. Een aantal opgaven overstijgt gemeente- en regiogrenzen. Andere opgaven krijgen alleen het juist gewicht door agenda's te bundelen. Samenwerking met partners is daarom noodzakelijk voor een aantal opgaven, zowel ruimtelijk als financieel. Hiermee wordt de impact van deze ingrepen en investeringen vergroot.

Het Ontwikkelbeeld wordt aan alle gemeenteraden in Regio Amersfoort en Provinciale Staten van Utrecht ter vaststelling voorgelegd. Door dat brede speelveld spelen meerdere, soms tegenstijdige, belangen om rekening mee te houden. Dat vraagt om nadere gezamenlijke uitwerking en een houding waarbij partijen met behoud van democratische legitimiteit gevraagd wordt om de gezamenlijk opgave centraal te stellen, én het gezamenlijke belang centraal te stellen. Wat goed is voor de regio, is goed voor ons.

De samenwerking met alle partners in deze verstedelijkingsstrategie maakt het mogelijk meer aandacht te vragen en te krijgen voor de ruimtelijke opgaven en wensen rondom woningbouw en leefomgeving met een gezamenlijke agenda. Het alternatief bestaat uit veel verschillende losse afspraken en trajecten. Hierbij bestaat het risico dat er weinig samenhang bestaat tussen sectorale onderwerpen of tussen gelijkwaardige gebieden, mogelijk ontstaan er zelfs concurrerende belangen. Tegelijkertijd zijn individuele (lokale) belangen en vraagstukken in hun aanvragen kwetsbaarder door het ontbreken van massa en uniformiteit.

Een verstedelijkingsstrategie is inmiddels een vaste vorm voor integrale rijk-regio samenwerking. Juist op deze manier wordt het mogelijk een samenhangende en kansrijke ruimtelijke agenda in te vullen met alle overheidspartners. Bovendien heeft de verstedelijking zodanig impact die gemeentegrenzen overschrijdt; we moeten het samen doen.

1.3 *Het Ontwikkelbeeld bekrachtigt de meerjarige strategische samenwerking*

Met het vaststellen van dit Ontwikkelbeeld weten wij ons verzekerd van steun en partnerschap in grote ruimtelijk keuzes, ingrepen en investeringen. Voor Rijk-regio overleggen hebben we een breed gedragen en vastgesteld verstedelijkingsperspectief nodig.

2.1 *Het lokale omgevingsbeleid is leidend voor uiteindelijke locatieontwikkeling*

Met het vaststellen van het Ontwikkelbeeld worden de ruimtelijke inrichtingsprincipes uit fase 1, de strategie en de zes pijlers het vertrekpunt voor lokale keuzes. Het abstractieniveau van het Ontwikkelbeeld vraagt een vertaalslag naar lokale invulling van de opgaven. Met de inrichtingsprincipes en de pijlers van het Ontwikkelbeeld hebben we een kwalitatief hoogwaardige en toekomstbestendige koers geschetst die we kunnen door vertalen naar het lokale omgevingsbeleid.
In de bijlage is het ontwikkelbeeld geduid vanuit de lokale Soester context. Hieruit blijkt dat onze lokale belangen en ambities en het ontwikkelbeeld elkaar niet in de weg zitten en elkaar op bepaalde onderwerpen mooi aanvullen. Aandachtspunten zijn de lokale vitaliteit van Soest en de knooppuntontwikkeling van Soesterberg.
3.1 *Het vaststellen van het Ontwikkelbeeld is het vertrekpunt voor de uitvoeringsagenda*
Op het gebied van eigenheid, vitaliteit en bereikbaarheid is veel nog onduidelijk, moet ervaring worden opgedaan met regionaal programmeren wonen en werken en moet er nog veel onderzocht worden. In de uitvoeringsagenda wordt dit nader uitgewerkt in prioritering, planning en inhoud.
3.2 *Het Ontwikkelbeeld heeft een concretisering nodig*
De strategieën en ambities van het Ontwikkelbeeld hebben een concretiseringsslag nodig waarbij de opgave centraal moet staan. Die opgave bepaalt ook welke partijen op welke niveaus de handen ineen moeten slaan. Voor de corridorstudie is Rijk-regio samenwerking noodzakelijk, terwijl de verdere uitwerking van een programma als Groen Groeit Mee op een ander schaalniveau kan lopen.
3.3 *Een uitvoeringsagenda geeft duidelijkheid*
Met een heldere en ambitieuze agenda voor de toekomst maken we niet alleen voor medeoverheden inzichtelijk wat we gaan doen en op welke wijze, we schetsen ook vergezichten voor partijen die kunnen investeren in onze regio. Of dat nou in bereikbaarheid, wonen, werken of groen is.

Kanttekeningen
2.1 *Vertaling in het lokale omgevingsbeleid vereist mogelijk aanpassing van reeds vastgestelde kaders*
Door de vertaling naar het eigen omgevingsbeleid worden de pijlers ook lokaal leidend. Mogelijk leidt dit tot aanpassing(en) van het lokale ruimtelijke beleid. Op dit moment speelt dat echter niet voor Soest.
3.1 Met het Ontwikkelbeeld is nog niet alles duidelijk
Het Ontwikkelbeeld kent nog veel afhankelijkheden. Buiten de focusgebieden zal de komende jaren bezien moeten worden of de koersverandering overal lukt. Op het gebied van vitaliteit zal daar in het uitvoeringsprogramma in combinatie met het regionaal programmeren van wonen en werken invulling aan worden gegeven.

Kosten, baten, dekking

Kosten
Dit voorstel heeft geen financiële consequenties. De kosten van het vervolgtraject in de uitvoeringsagenda worden nader in beeld gebracht. De uit te voeren onderzoeken worden gedragen door Bureau Regio Amersfoort en de Provincie Utrecht.

Baten
nvt

Dekking
De samenwerking na vaststelling van het Ontwikkelbeeld zal leiden tot gerichte en gezamenlijk afgewogen onderzoeken, investeringen en ontwikkelingen bijvoorbeeld in mobiliteitsoplossingen en ontwikkellocaties, en wordt verder uitgewerkt en besproken bij de uitvoeringsagenda. Eventuele dekkingsvraagstukken keren op dat moment terug voor besluitvorming in colleges en raden.

Aanpak/evaluatie
Na vaststelling van het Ontwikkelbeeld wordt de verstedelijkingsstrategie bekrachtigd in het BO-MIRT (eind november 2021). Na het BO-MIRT wordt invulling gegeven aan de uitvoeringsagenda bij het Ontwikkelbeeld. Over de prioritering, integraliteit, planning, financiën en inhoud van de uitvoeringsagenda worden college en raad in het najaar van 2022 geïnformeerd.
Zoals eerder aangegeven zijn veel ontwikkelingen al in gang gezet voor de periode tot 2030, zoals de uitvoering van de Woondeal. In samenhang met Ontwikkelbeeld en Woondeal wordt komende jaren ervaring opgedaan met regionaal programmeren wonen en werken.

Participatie
Inwoners
Het Ontwikkelbeeld 2030-2040 kent een hoog abstractieniveau dat verder weg staat van de individuele burger. In de participatie is een eerste stap gezet om inwoners te betrekken bij de gesprekken over de ontwikkeling van wonen, werken en andere vormen van ruimtegebruik. Er is gestart met het afnemen van een online enquête onder de inwoners van de Regio Amersfoort. Inwoners hebben we in de online enquête gevraagd te reflecteren op de verschillende waarden en functies die zij belangrijk vinden voor de toekomst van Regio Amersfoort. De uitkomsten van de online enquête zijn niet representatief voor wat DE inwoner van Regio Amersfoort vindt. Het geeft wel een indruk van hoe verschillende inwonersgroepen denken over wat belangrijk is voor het Ontwikkelbeeld.
Het resultaat van de enquête is een eerste beeld van wat inwoners hoog waarderen wanneer er keuzes gemaakt worden rond wonen, werken, mobiliteit, klimaat, energie en natuur. Uit de enquête komen ook de belangrijkste pijnpunten voor inwoners naar voren.

De opbrengst van de online enquête wordt gebruikt als basis voor de verdere uitwerking van het Ontwikkelbeeld naar de verschillende uitvoeringsprogramma's die hieronder vallen en de verdere participatie die plaats gaat vinden binnen de uitvoeringsprogramma's.
Regionale stakeholders
Met de regionale stakeholders VNO-NCW (namens bedrijvenkringen), de SWEV (namens woningcorporaties), NMU (namens natuur- en milieuorganisaties) en LTO (namens de landbouwsector) is gesproken over de urgentie en opgaven, de scenario's, het Ontwikkelbeeld en de strategie. De inbreng van deze partijen is, waar mogelijk, verwerkt in de definitieve versie van het Ontwikkelbeeld.
Betrokken partijen
Het Ontwikkelbeeld 2030-2040 is opgesteld door stedenbouwkundig bureau MUST in samenwerking met de 9 gemeenten, provincie Utrecht en Bureau Regio Amersfoort. Met regio Foodvalley, provincie Gelderland en verstedelijkingsstrategie Arnhem-Nijmegen-Foodvalley heeft afstemming plaats gevonden.
Naast eerdergenoemde regionale stakeholders zijn partijen als NS, ProRail, ministeries van BZK, EZK en I&W, Rijkswaterstaat en Waterschap Vallei & Veluwe betrokken en hebben deze gereageerd op het concept Ontwikkelbeeld.
Participatie op het niveau van inwoners is gewenst maar zoals eerder genoemd complex, gezien de abstractie van het onderwerp, de fysieke restricties als gevolg van Corona en de samenloop met andere trajecten die een vergelijkbare uitvraag hebben, zoals lokale omgevingsvisies.

Communicatie
Door de regio wordt een concept persbericht opgesteld. Deze wordt besproken in het BO Ontwikkelbeeld op 16 september. Communicatie over het ontwikkelbeeld vindt op zijn vroegst plaats na 22 september. Dan neemt het laatste college een besluit.

Bijlagen
Collegevoorstel vaststellen ontwikkelbeeld Regio Amersfoort 2030-2040_ Regio Amersfoort Centraal!.pdf (original), Memo lokale duiding ontwikkelbeeld voor raadsbehandeling 14-10-21.pdf (original), Ontwikkelbeeld Regio Amersfoort concept - Regio Amersfoort Centraal!.pdf (original), Raadsbesluit vaststellen ontwikkelbeeld regio Amersfoort 2030-2040_ Regio Amersfoort Centraal!.pdf (original), Raadsvoorstel vaststellen Ontwikkelbeeld Regio Amersfoort 2030-2040_ regio Amersfoort Centraal.pdf (original), Resultaten enquete Ontwikkelbeeld Regio Amersfoort_280621.pdf (original), Samenvatting opbouw ontwikkelbeeld.pdf (original)